

Årets gang med sager i DN-Syddjurs – 2023-2024

Det forløbne år har budt på ændringer i bestyrelsens sammensætning i lokalafdelingen, men det har nu været noget mindre turbulent, end omtalen i de lokale medier lader ane.

I løbet af det forgangne år har bestyrelsen behandlet en række sager med betydning for naturfredning, miljø og klima i Syddjurs Kommune. Vi kan ikke nå gennem de alle, men vi vil præsentere et stort udvalg af sagerne i denne årsberetning.

Som det må antages af være bekendt for medlemmer af DN-Syddjurs, er et flertal af de bestyrelsesmedlemmer, som udgjorde bestyrelsen efter årsmødet i 2023, sidenhen udtrådt af bestyrelsen på grund af uenighed om, hvilken linje lokalafdelingen skulle anlægge i de natur- og fredningsspørgsmål, der har været behandlet i lokalafdelingen. Flertallet af bestyrelsen trak sig efter egen angivelse på grund af uenigheder og manglende saglighed i forvaltningen, især omkring Mols Bjerger og Ahl-udsigtsfredningen, som man kan læse i lokale medier. At et flertal vælger at gå, vil vi lade tale for sig selv.

Vandene har da også været delte i spørgsmålet om principperne for fredninger, for eksempel, hvad der vejer højest; naturhensyn og biologisk mangfoldighed eller fredningen i sig, samt i hvilket omfang fredningerne, for eksempel af Mols Bjerger, kan tilpasses dynamisk til udvikling af naturbeskyttelse med rewilding og forskellige indgreb for at styre naturens udvikling i området.

En række af de sager, som er taget op af bestyrelsen, er afgjort i enighed. I andre sager har bestyrelsen ikke været enige, og denne redegørelse for årets sager er derfor udtryk for beslutninger, som er taget af den samlede bestyrelse, af flertallet af den bestyrelsessammensætning, som påbegyndte arbejdet sidst i 2023, eller af den nuværende bestyrelse.

Vi har valgt at gøre rede for de uenigheder, der har været om sagerne i løbet af året her i årsberetningen. Det synes vi, at vi skylder medlemmerne af lokalafdelingen i Syddjurs. Vi har på denne måde ønsket at anlægge en linje med åbenhed om afdelingens virke, både, når arbejdet i bestyrelsen har været nemt, og når det har været vanskeligt med store uenigheder om linjen.

1. En lang række sager vedrørende godkendelser fra Syddjurs Kommune til bygninger, anlæg, vandindvinding m.m. i områder med landzone er løbende blevet behandlet. Der er tale om sager, som automatisk fremsendes fra Syddjurs Kommune til eventuelle kommentarer og indsigelser. I et par tilfælde har vi haft kontakt med Syddjurs Kommune for at få afklaret spørgsmål, for eksempel i forbindelse med anlæg af en lille sø og ombygninger inden for beskyttelseslinjen for fortidsminder, men ingen af sagerne har ført til indsigelser fra bestyrelsen.
2. Henvendelse fra medlemmer og offentligheden. Der har ikke været mange af denne type sager. Vi kan dog nævne, at vi har valgt ikke at gå ind i en henvendelse om en ansøgning, som i øjeblikket behandles af Kystdirektoratet vedrørende midlertidige anlæg i sommerperioden af svømmefaciliteter, handicapanlæg m.m. ved havnen i Knebel Bro, også kaldet Blå Torv. Vi har ikke fundet, at spørgsmålet har generel betydning for miljøet og naturen ved havnen, og afventer i øvrigt en eventuel godkendelse til projektet fra Kystdirektoratet.
3. Egsmarkgård. Klage til fredningsnævnet over Syddjurs Kommunes tilladelse til opførelse af sommerhuse i dele af et område beskyttet af naturfredningslovens §3, dvs. vådområder, overdrev m.m. Syddjurs Kommunes byggetilladelse gjaldt for i alt 20 huse. Heraf var de 18 huse allerede opført, mens 2 huse endnu var på planlægningsstadiet. Bestyrelsen valgte at klage over tilladelse til at opføre 2 huse, mens de 18 allerede opførte huse ikke indgik i klagen af hensyn til proportionalitet og store udgifter til erstatning, som måtte følge, hvis DN-Syddjurs klage fik medhold i klagenævnet. Det indgik tillige i bestyrelsens overvejelser, at ejeren af det område,

Årets gang med sager i DN-Syddjurs – 2023-2024

hvor husene er opført, efterfølgende indvilligede i at stille andre, tilgrænsende naturarealer (overdrev) til rådighed som erstatning for det tabte §-3 areal. Sagen er endnu ikke afgjort af myndighederne.

4. Bestyrelsen fremsendte i 2023 en klage vedrørende besøgscenter og de planlagte parkeringspladser ved det foreslåede besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerge ved udgangen til Kalø Slotsruin (lokalplan 448). På grund af misforståelser i bestyrelsen blev klagen ved en selvforskyldt fejl annulleret den efterfølgende dag. Da fejlen senere blev opdaget, afviste Planklagenævnet at genoptage klagen.
5. Opstilling af 3 bord-bænke-sæt i Nationalpark Mols Bjerge. Bestyrelsen klagede til Fredningsnævnet over en plan om at opsætte tre bord-bænke-sæt, skærmet af et mindre hegn i skovbrynet. DN-Syddjurs tabte klagesagen, som forudsagt af et mindretal af bestyrelsen. Mindst ét af bord-bænke-sættene er nu opsat til gavn for besøgende i nationalparken.
6. DN's fredningsforslag for jorderne omkring Kalø Gods. Vi har aktivt støttet det centrale DN's fredningsforslag, som vi ser som et vigtigt og positivt skridt til sikring af natur- og kulturlandskabet i et centralt område af Syddjurs Kommune. Fredningssagen er endnu ikke afgjort.
7. Dispensation til placering af skurvogne til naturbørnehave ved Toggerbo. Bestyrelsen har støttet en ansøgning om midlertidig placering af skurvogne, forudsat at de trafikale forhold for aflevering og afhentning af børn ved skurvognene burde gøres betinget til et års varighed. Af uklare årsager synes beslutningen ikke meddelt Fredningsnævnet. Fredningsnævnets afgørelse, giver dispensation for 2024 og 2025. Dispensation ligger derfor nogenlunde på linje med vores beslutning.
8. Udlægning af sten på nedlagte marker ved Agri. Et større markområde er for nyligt udgået af dyrkning for at etablere et større naturområde i Nationalpark Mols Bjerge. Nationalparken ønskede at udlægge en del større sten på markerne for at etablere en basis for øget biodiversitet. Udlægningen skulle kompensere for sten, som med al geologisk sandsynlighed kan antages at være efterladt fra istiden og senere fjernet i forbindelse med opdyrkning gennem tiden. Området omkring markerne er i forvejen en unik geologisk lokalitet præget af store ansamlinger af sten, "stenstrøninger", som disse efterladte sten fra istiden kaldes geologisk. Et flertal af bestyrelsen ønskede at gøre indsigelse mod udlægning af sten, men beslutningen blev omgjort i forbindelse med en besigtigelse af området arrangeret af fredningsnævnet. Bestyrelsesformanden tog beslutningen om at tilbagetrække indsigelsen i lyset af besigtigelsen af området og den redegørelse, som blev forelagt om formål og betydning af udlægningen af sten for områdets geologi og biodiversitet. Som det nok er bekendt fra de lokale medier, valgte et flertal af bestyrelsen at nedlægge deres mandater og forlade bestyrelsen på grund af denne beslutning. Bestyrelsesformandens beslutning blev efterfølgende støttet og godkendt af den tilbageværende bestyrelse som den eneste rigtige udgang på denne ulykkelige indsigelse.
9. Udsigtsfredningen ved Ahl. Trods den store betydning, som det tidligere flertal tillagde udsigtsfredningen, har bestyrelsen ikke i praksis gjort noget aktivt overfor Syddjurs Kommunes angivelige forsømmelse af vedligeholdelsen af udsigten.

Årets gang med sager i DN-Syddjurs – 2023-2024

10. Evighedstræ i Hornslet. En bevaringsværdig prægtig, gammel blodbøg i Hornslet er udnævnt til evighedstræ med DN-Syddjurs medvirken. Syddjurs Kommune er yderligere ved at sikre, at dette evighedstræ blive beskyttet ved fremtidige ændringer i området, så et evt. ejerskifte af grunden, det står på, ikke kan føre til fældning.
11. I 2023 etablerede DN en arbejdsgruppe, som har til opgave at bidrage med forslag til Blåt Råd, en følgegruppe under det Østjyske Havsamarbejde. Jeppe Hansen repræsenterer DN Syddjurs i arbejdsgruppen, som har bidraget med forslag vedrørende forvaltning af råstofindvinding i havet, herunder justering af de råstofzoner, som er udpeget i havplanen. Desuden er der arbejdet med udpegning af strengt beskyttede havområder. Det er lykkedes at få et af de områder, som arbejdsgruppen har foreslået, Mejflak, optaget i havplanen og havstrategiplanen som strengt beskyttet havområde.
12. Vindmøller ved Vosnæs. Bestyrelsen har med flertalsafgørelse besluttet at være positiv overfor opstillingen af tre vindmøller i området ved Vosnæs Pynt, forudsat at de miljøundersøgelser, som skal gennemføres som del af planprocessen ikke falder negativt ud for vigtige natur- og miljøhensyn. Vi har ikke dermed sagt ja til selve opførelsen, men stiller os positive overfor planerne, hvis de kan gennemføres uden væsentlige negative følger for natur og miljø. Begrundelsen har vi fremlagt i et nyhedsbrev til medlemmerne. Det blev besluttet på det foreliggende grundlag med beskrivelse af forholdene omkring placeringen af de 3 vindmøller med en højde på 150 meter, at DN-Syddjurs ikke støtter Syddjurs Kommunes henvendelse til Århus Kommune med indsigelse overfor placeringen af de tre vindmøller på Vosnæs Pynt. Bestyrelsen har ikke hermed taget stilling til den debat, der er om selve hørings- og planlægningsprocessen fra Århus Kommunes side. Bestyrelsen var delt i spørgsmålet. Det blev samtidig gjort klart, at man vil følge sagens udvikling efterhånden som Århus Kommune udarbejder lokalplan for området, og efterhånden som de miljø- og naturmæssige følger af vindmølleplaceringen bliver klarlagt med VVM-undersøgelse m.m. herunder betydningen for flagermus m.m. i området. Bestyrelsen lægger sig dermed på linie med DN-Århus på dette punkt.
13. Alternativ små-hus-bebyggelse ved Ålerne. En eventuel fremtidig bebyggelse på en del af området er påtænkt som en bebyggelse bl.a. med lokal, naturtilpasset spildvandsbehandling og dyrkning af området, samtidig med genåbning af en lokal bæk og en integration af natur og grønne områder. Ålerne er i dag udlagt som industriområde og delvist dyrket som traditionelt landbrug. Bestyrelsen var delt i spørgsmålet om bebyggelse af området, men enige om, at Ålerne ikke i dag fremstår som et særligt attraktivt naturområde, trods dets kystnære beliggenhed med dets karakter af et relativt fladt område med landbrugsdrift. Områdets potentiale som fremtidigt naturgenoprettet område var der derimod ikke enighed om. Syddjurs Kommunes planlægning er på et indledende stadie. Der foreligger således ikke en egentlig behovsanalyse for boliger, ligesom en ændring fra den nuværende planlægningsramme til industriformål vil kræve fornyet lokalplan, samt evt. ændringer i kommuneplanen. Det er derfor for tidligt at tage aktiv stilling til området fremtid, og bestyrelsen vil ikke nu rette henvendelse til DN's sekretariat med henblik en vurdering af muligheden for at kræve området udlagt til natur.
14. Og så en af de sager, som ikke blev fulgt op af mangel på interesse hos flertallet af bestyrelsen i begyndelsen af 2024. Naturstyrelsen foretog en høring af forvaltningsplaner/handleplaner for naturområde under dens ansvarsområde, Natura2000, urørt skov og andre naturområder. Desværre var det ikke muligt at samle bestyrelsen om høringssvar til de handleplaner, som var

Årets gang med sager i DN-Syddjurs – 2023-2024

lagt ud til offentligheden. Det kan dog oplyses, at de svar, som var forberedt sammen med en af foreningens nye frivillige, fandt vej til relevante beslutningstagere ad anden vej i det lokale politiske system. Vi må dog erkende, at DN-Syddjurs kom for sent til at påvirke høringsprocessen direkte gennem vores eget virke.

15. Vi har nu repræsentanter både i Nationalpark Mols Bjerges og Naturnationalpark Mols Bjerges bestyrelser. Vores næstformand, Johanne Løvlund Nielsen, er efter indstilling fra afdelingsbestyrelsen udpeget som Danmarks Naturfredningsforenings repræsentant i den nye bestyrelse for Naturnationalpark Mols Bjerge. Målet for os er at sætte naturen i første række, og derefter brugerinteresser. Desuden er bestyrelsesmedlem Jeppe Hansen fortsat repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening i bestyrelsen for Nationalpark Mols Bjerge.
16. Med ændringerne i bestyrelsens sammensætning har vi valgt at styrke kommunikationen til medlemmerne og offentligheden. Det er sket gennem nyhedsbreve, hvor målet er hyppige nyhedsbreve med løbende information om arbejdet i bestyrelsen om de sager, som kan have medlemmernes interesse. Udover nyhedsbrevene, vil vi også have større fokus på ekstern kommunikation på sociale medier og på hjemmesiden.
17. Vi har etableret faste arbejdsgrupper og fået nye frivillige. Indtil videre er der to arbejdsgrupper. Dels en gruppe, som tager sig af kommunikation, arrangementer, kontakt til medlemmer og frivillige m.m. Dels en gruppe som tager sig af kontakt til lokale politikere, beslutningstagere og organisationer af betydning for natur, miljø og klima. Den kalder vi for arbejdsgruppe for politisk interessevaretagelse. Gruppen har indtil videre særligt fokus på at påvirke gennemførelsen af den aftale, som kom ud af den Grønne Treparts.
18. Vi har også lagt vægt på udadvendte aktiviteter for medlemmer og andre interesserede. Kommunikationsgruppen har gennemført forskellige arrangementer med markvandring, naturhop, kanotur på Nordkanalen af Kolindsund gennem Grenå, sankning af ler ved Rugård Strand og svampetur i Mols Bjerge. Man kan læse om dem i nyhedsbrevet og på hjemmesiden.
19. Fremtidige aktiviteter og planer. Ud over at fortsætte arbejdet med bedre kommunikation og gennemførelsen af den grønne treparts-aftale, kan vi her nævne lidt af det, som vi planlægger i det kommende år:
20. Vi planlægger et arrangement i januar 2025 med visning af en tankevækkende debat-film om bæredygtigt landbrug, "Landbrugets natur", som behandler alternativ fødevarerproduktion. Det sker i samarbejde med DN-Norddjurs. Økonomien for arrangementet er ikke helt i hus endnu. Mere herom i et kommende nyhedsbrev.
21. Vi planlægger desuden en vandretur ved Vosnæs Pynt i november for at se nærmere på det omdiskuterede natur-, landbrugs- og skovbrugsområde, hvor Århus Kommune har planer om placering af tre store vindmøller. Også mere herom i et kommende nyhedsbrev.

Vi ser fra bestyrelsens side frem til at fortsætte indsatsen sammen med nye frivillige/aktive i dialog og åbent samarbejde med medlemmerne af DN-Syddjurs. Både med engagerende arrangementer, med fredninger og på de natur-, miljø og klimapolitiske felter. Vi håber på endnu flere frivillige, der aktivt vil gå med i arbejdet og diskussionerne, så vi kan styrke vores indsats for natur, miljø og klima i vores lokalområde.